

RAS-PROJECT BOERENZWALUW 2013

Inleiding:

RAS staat voor **Recapturing Adults for Survival**: Daarbij wordt getracht terugmeldingen te verzamelen van adulte broedvogels in ons geval de boerenzwaluw. Hiervoor worden jaarlijks op vaste locaties alle broedvogels gevangen en geringd. Tevens worden biometrische gegevens genoteerd, zoals de vleugellengte, lengte van de staartpennen en het gewicht.

De biometrische gegevens zijn van belang voor het bepalen van de conditie van de broedvogels. Doel van het project is om inzicht te krijgen in overleving, plaatstrouw, leeftijdsopbouw en dispersie. Na het beëindigen van het Boerenzwaluw Project Nederland (1992-1998) en het Euring Swallow Project (1999-2004) hebben we het boerenzwaluw onderzoek in Twente voortgezet middels het RAS-Project. Tevens worden op de vanglocaties alle nesten gevolgd en de jongen geringd. De nestgegevens worden verwerkt in het nestkaarten programma van SOVON waardoor het jaarlijkse broedsucces, legselgrootte en overleving kunnen worden berekend.

Onze deelname

In 2013 werden in het kader van het RAS-Project adulte boerenzwaluwen gevangen en geringd op vijf boerderijen met een totaal van 58 broedparen. Tevens werden op deze boerderijen alle nestjongen geringd. We vangen de broedvogels in de vroege ochtenduren. Omdat nagenoeg alle broedvogels overnachten in de broedruimte, worden voor zonsopgang hierin de netten opgesteld waarbij de in- en uitvliegopeningen worden afgesloten. Op deze wijze is het gelukt om 115 broedvogels te vangen. De verdeling was 59 mannetjes en 56 vrouwtjes. Van de 115 gevangen zwaluwen waren 44 exemplaren al in eerdere jaren geringd.

In de tabel staat behalve het ringjaar ook de toenmalige status aangegeven van de terugvangsten.

Ringstatus	Ringjaar van de gevangen zwaluwen				
	2008	2009	2010	2011	2012
Geringd als broedvogel op vanglocatie	1		5	12	18
Geringd als nestjong op vanglocatie	2	1			3
Geringd als nestjong op andere locatie			1		1
1kj					
Totaal teruggevangen in 2013	3	1	6	12	22

Zoals te verwachten, hadden de meeste terugvangsten betrekking op boerenzwaluwen die in 2010, 2011 en 2012 als nestjong of als broedvogel werden geringd. De terugvangsten uit voorgaande jaren waren gering. In 2012 hebben we op de vanglocaties 55 zwaluwen als broedvogel geringd. Het afgelopen jaar hebben we er hiervan 18 teruggevangen, allen op dezelfde locatie. Zwaluwen zijn zeer plaatstrouw aan een broedlocatie en zullen, uitzonderingen daargelaten,

terugkeren naar hun broedplek. Ervan uitgaand dat alle broedvogels zijn gevangen is 33 % van de in 2012 geringde broedvogels in 2013 teruggekeerd. Een tegenvallend aantal wanneer men bedenkt dat dit gemiddeld 43% bedraagt. Voor het gros van de overige broedvogels uit 2012, zal waarschijnlijk het doek ergens gevallen zijn op trek of tijdens de winterperiode in Afrika. Van alle 105 broedvogels uit 2012 keerden er 44 dit jaar terug, een percentage van 42 %. De oudste teruggevangen zwaluw werd in 2008 geringd als broedvogel bij Johan Kleissen in Albergen. Dit mannetje werd hier alle jaren achtereen teruggevangen en was in 2013 dus minimaal 6 jaar oud.

33% van de broedvogels uit 2012 zijn teruggevangen op de broedplaats.

Broedbiologisch onderzoek.

Om meer inzicht te krijgen in de aantalsontwikkeling is een breed landelijk onderzoek opgezet naar de boerenzwaluw. Hierbij is ook aandacht voor onderzoek naar broedbiologie via het "Nestkaartenproject" van SOVON. Ook wij hebben in 2013 weer de broedgegevens van alle nesten ingevoerd in het nestkaartenprogramma van SOVON. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken met voorgaande jaren zijn in het overzicht hieronder de gegevens opgesomd van 4 boerderijen die zowel in 2011, 2012 en 2013 werden bezocht.

Broedseizoen 2013.

Door het extreme koude voorjaar waren de boerenzwaluwen laat terug dit jaar. In maart sneuvelde het een na het andere koude record. In de eerste 10 dagen van april waren nachtvorsten meer regelmaat dan uitzondering. Zelf eind april werden nog flinke nachtvorsten gemeten. Ook op de trekroute vanuit Afrika was het koukleumen voor de zwaluwen in zuidelijk Europa. De terugkeer van de broedparen op de boerderijen kwam maar mondjesmaat opgang en eind april begin mei waren de aantallen nog erg laag. Uiteindelijk was het aantal broedparen net iets lager dan in 2012.

JAARGANG	2011	2012	2013
Broedparen:	60	52	50
Nesten:	118	94	94
Aantal 1 ^e legsels	60	52	49
Aantal 2 ^e legsels	51	41	45
Eieren gem. per nest	4,4	4,5	4,5
Gem. legbegin 1 ^e legsel	10 mei	20 mei	21 mei
Gem. legbegin 2 ^e legsel	1 juli	8 juli	11 juli
Uitgevlogen 1 ^e legsel gem.	4,0	2,9	3,5
Uitgevlogen 2 ^e legsel gem.	2,8	3,6	3,0
Uitgevlogen 1 ^e legsel	242	150	174
Uitgevlogen 2 ^e legsel	145	147	134
Uitgevlogen per broedpaar	6,7	5,8	6,1
Nestjongen geringd:	404	311	369

Tabel: In 2013 werden 94 legsels gevolgd op uitkomst gegevens. Hiervan zijn nestkaarten gemaakt voor het nestkaartenproject van SOVON. Alle gegevens zijn tevens opgeslagen in de eigen database. Uitwerkingen van deze gegevens staan vermeld in de tabel.

Uit het tweede broedsel vlogen gemiddeld 3 jongen uit.

De aantallen namen pas in de loop van mei langzaam toe. Maar zelfs eind mei waren nog niet alle broedparen terug. De legdatum van het eerste ei was gemiddeld zelfs nog een dag later dan in 2012 en lag rond 21 mei. Maar ook het legbegin van het 2e legsel was erg laat en lag gemiddeld rond 11 juli. Derde legsels werden niet aangetroffen. Hiervoor waren de weersomstandigheden aan het seizoenbegin te slecht. Gelukkig waren de omstandigheden in de rest van het seizoen een stuk gunstiger en wisten de zwaluwen gemiddeld meer jongen groot te krijgen als in 2012. Van de eerste legsels vlogen gemiddeld 3,5 jongen per legsel uit. Zoals in de meeste jaren gebruikelijk lag de uitkomst van het tweede legsels iets lager met 3 uitgevlogen jongen per legsel. Het aantal broedsels waaruit 6 jongen uitvliegen is nooit hoog, dit jaar is dat 6 broedparen gelukt. Van de 94 legsels mislukten er 16, waarvan 10 in de jongen fase. Veelal worden de jongen dan dood onder het nest aangetroffen. Voor een stabiele populatie moet een paartje 6,8 jongen produceren. Dit aantal hebben we al een aantal jaren niet gehaald. Ook dit jaar hebben de zwaluwen dat met gemiddeld 6,1 uitgevlogen jong per broedpaar niet gehaald. Het langjarig gemiddelde ligt in onze omgeving op 6,8 jongen per broedpaar.

Voor reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl